

Ilmastolukiot-hanke
Oulun kaupungin sivistys- ja
kulttuuripalvelut
2021–2022

**Ladatkaa ensin itsellenne tämä tiedosto työskentelyn pohjaksi.
Voitte vastata suoraan ladattuun tiedostoon ja palauttaa sen liitteenä osaamismerkkihakemusta varten.**

REITIT

Mikä on Reitit-merkin tarkoitus?

Reitit-osiossa valitaan koulun ilmastokuntoa kohentavia tekoja kouluruokailun, liikkeen, infran ja asenteen osalta sekä arvioidaan näiden tekojen mittakaavaa ja vaikutusta päästöihin. Tavoitteet asetetaan eri aikaväleille kohti vuotta 2030 ja suunnitellaan tarkemmin, miten ja kenen toimesta tekoja tuodaan osaksi kouluarkea.

Lähtekää liikkeelle kertaamalla työryhmänne kanssa nykytilan kartoituksen tulos sekä luomanne visio vuodesta 2030. Perehtykää tehtävien osioissa esitettyihin kysymyksiin ja suunnitelkaa, miten lähdette hakemaan niihin vastauksia. Tekojen mittakaavan ja päästöjen suuruusluokkien arviointiin saatte apua Koulun hiilijalanjälkilaskurista sekä Käsikirjasta.

Tehtävät

Koulun nykytila on kartoitettu ja katse hiilineutraaliin tulevaisuuteen luotu yhteistä visiota työstettäessä. Seuraavaksi suunnitellaan, puntaroidaan vaihtoehtoja eri näkökulmista (OSAT I & II), valitaan toteutusta varten reitit koulun ilmastotyön eri osa-alueista (OSIO III) ja lopuksi kootaan yhteen ketkä tässä työssä ovat olleet osallisena (OSIO IV).

OSIO I: REITIN SUUNNITTELUA (kysymykset 1–5)

Osiossa kerätään yhteen jo syntyneitä ehdotuksia ja uusia ideoita koulunne ilmastotyön toteuttamiseen. Osiossa II tarvitsette ilmastotekovaihtoehtoja kootusti eri teemoista (ruoka, liike, infra, asenne).

1. Nykytilan kartoitus. Mikä on koulunne ilmastokunto? Miten se vaikuttaa tekojen suunnitteluun?

Kerratkaa nykytilan kartoituksen tulos ja pohtikaa sitten vastaukset seuraaviin kysymyksiin

- Miten saamme nykytilakartoituksen ongelmakohdat muuttumaan? Tarvitaanko lisää tiedonjakoa, yhteistä suunnittelua vai jotain muuta?

- Jäikö nykytilakartoituksessa puuttumaan tietoja? Jos jäi, mistä tämä johtui ja miten asiaa voisi jatkossa edistää?

2. Työn tulokset talteen. Millaisia ehdotuksia korjausopastyöstä on jo noussut?

Kerätkää jo esille nousseet ratkaisuehdotukset yhteen nykytilan kartoituksessa nousseisiin ongelmakohtiin. Ehdotuksia on voinut nousta esimerkiksi Erätauko-keskusteluista, Korjausoppaan tehtäviä tehdessä tai muista työpajoista.

3. Uusia ideoita. Millaisia ilmastotekoja koulussanne voisi ja kannattaisi tehdä?

Ideoikaa uusia tekoja eri teemoista (ruoka, liike, infra, asenne). Ideointia voi liittää osaksi opintojaksojen työskentelyä. Voitte hyödyntää erilaisia työpajatekniikoita ideoiden synnyttämiseen, kehittämiseen ja jatkoon äänestämiseen.

4. Koulun vahvuudet. Mihin kannattaa panostaa, että haastetta on sopivalla tasolla?

Pohtikaa koulunne vahvuuksien kautta, mitkä osat ilmastotyöstä sujuvat jo luontevasti ja mikä vaatii enemmän työtä. Onko keskiössä juuri teidän koulussanne esim. muutos asenteissa, laitekannan päivitys, kilpailutusten eettisyyden tarkastelu vai opettajien koulutus? Mihin kannattaa satsata ja minkä verran, ettei onnistuminen kaatuisi liian mataliin tai korkeisiin tavoitteisiin?

5. Hiilineutraalimpi huominen. Miten saada koko yhteisö ymmärtämään, että yhdessä rakennettu tulevaisuus voisikin olla kaikkien parhaaksi?

Laatikaa koulunne näkökulmasta esim. ehdotuksia viestinnästä ja toimista, joilla saavutettaisiin yhteinen tahtotila hallintoa ja ruokalaa myöten.

OSIO II: KOULUN REITTI KOKONAISUUDESSA (kysymykset 6–9)

Tässä osiossa tarkastellaan ilmastotekovaihtoehtojanne suuremmassa kuvassa ennen varsinaisia valintoja. Kokonaisuuden hahmottamiseksi kannattaa laatia esim. käsitekartta ilmastotyöhönne vaikuttavasta verkostosta ennen kysymyksiin vastaamista.

6. Kumppanuudet. Miten saada yhteistyöstä pysyvä voimavara?

Ketkä ovat yhteistyökumppaneitanne ilmastotyössä? Pohtikaa, millaiset toimet edistävät yhteistyön pysyvyyttä. Kuinka voitte hyödyntää toisten koulujen ilmastotyötä ja jakaa onnistumisia heille? Millaista asiantuntijuutta tarvitsisitte lisää?

7. Muutos systeemissä. Mitkä tahot tulisi vakuuttaa muutosprosessin välttämättömyydestä?

- Kuinka hallinto ja päättäjät kuuntelisivat paremmin teitä koulun käyttäjiä?
- Miten suunnitellut ilmastoteot saataisiin taloudellisesti kannattavaksi vaihtoehdoksi koululle?
- Mikä on koulun rooli muutoksessa verrattuna esim. kuntapäättäjiin tai valtakunnallisiin päätöksiin?
- Mitkä toiminnot koululla ovat lukittuja, mitkä muutettavissa?

8. Koulun hiilineutraaliustyö osana ilmastostrategioita. Miten ilmastotyö näkyy alueenne ilmastostrategiassa?

Ilmastotyötä toteutetaan suunnitelmallisesti niin kunnan, maakunnan kuin valtakunnan tasolla. Silmäilkää alueenne ilmastostrategioita läpi. Millaisia suunnitelmia tai tekoja löydätte, jotka voisivat auttaa koulunne päästövähennyksissä?

9. Riskikartoitus. Millaisia tekoja kannattaa valita ja riskejä ottaa?

Arvioikaa suunnitelmienne riskejä ja toteutumisen esteitä seuraavissa osa-alueissa. Kirjatkaa mahdollisesti syntyneitä ratkaisuehdotuksia talteen. Toteutus voi olla esim. ajatuskartta tai taulukko.

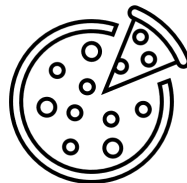
- Opetuksessa
- Ajankäytössä ja muussa resursoinnissa
- Asenteissa ja toimintakulttuurissa
- Kumppanuuksissa
- Koulua ulkopuolelta ohjaavissa tekijöissä?

OSIO III: OMAN REITIN VALINTA (kysymykset 10–12)

Olette laatineet Visio-työskentelyssä alustavat tavoitteet painopistealueille, kartoittaneet koulunne nykytilaa sekä ideoineet ja arvioineet ilmastotekoja. **Nyt olisi valinnan paikka.** Täydentäkää taulukot eri teemojen (ruoka, liike, infra ja asenne) ilmastotekojen suunnitelmista. Taulukon tarkoitus on selkeyttää tulevaa toimintaa koululla. Mitä tehdään, miksi tehdään, kuka tekee? **Muistutus: mikäli olette tehneet vastaavaa suunnittelua jo osana esim. Vihreä Lippu-työtä, riittää, että jaatte siellä tehdyt ilmastosuunnitelmat liitetiedostoina.**

10. Ilmastotekojen valinta, arviointi ja toimenpidesuunnitelman kirjaus.

- a) Kirjatkaa ylös valitsemanne teot.
- b) Täydentäkää toimenpiteiden suunnittelun sarakkeet (Miten toteutetaan, kenen toimesta, ketä tarvitaan mukaan ja mihin tarvitaan apua)
- c) Arvioikaa vaikutus päästöjen vähenemiseen [koulun hiilijalanjälkilaskurin](#) avulla. Voitte esimerkiksi laskea, kuinka monta prosenttia päästöt vähenevät, mikäli teko toteutuu suunnitellusti. Esim. puolet liha-annoksen syöjistä valitseekin kasvisruoka-annoksen päivittäin, ruoka-osion päästöt vähenevät n. 20 %. Määritelkää tämän perusteella itse vaikuttavuusarvio teolle: pieni, keskisuuri vai suuri.

RUOKA

Kouluruokailuun liittyen valitsemme lähteä toteuttamaan seuraavia ilmastotekoja (määrän voitte valita itse).

- 1.
- 2.
- 3.

Valittu teko	Miten toteutetaan?	Kenen toimesta?	Ketä tarvitaan mukaan ja mihin tarvitaan apua?	Miten teko vaikuttaa päästöihin? Mikä on teon vaikuttavuusarvio?
1				
2				
3				

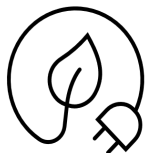

LIIKE

Koululiikkumisen suhteen valitsemme lähteä toteuttamaan seuraavia ilmastotoekoja (määrän voitte valita itse).

- 1.
- 2.
- 3.

Valittu teko	Miten toteutetaan?	Kenen toimesta?	Ketä tarvitaan mukaan ja mihin tarvitaan apua?	Miten teko vaikuttaa päästöihin? Mikä on teon vaikuttavuusarvio?
1				
2				
3				

INFRA

Koulun rakenteisiin ja hankintoihin liittyen valitsemme lähteä toteuttamaan seuraavia tekoja (määrän voitte valita itse).

- 1.
- 2.
- 3.

Valittu teko	Miten toteutetaan?	Kenen toimesta?	Ketä tarvitaan mukaan ja mihin tarvitaan apua?	Miten teko vaikuttaa päästöihin? Mikä on teon vaikuttavuusarvio?
1				
2				
3				

ASENNE

Asenteeseen (esim. viestintä) liittyen valitsemme lähteä toteuttamaan seuraavia ilmastotekoja (määrän voitte valita itse).

- 1.

- 2.
- 3.

Valittu teko	Miten toteutetaan?	Kenen toimesta?	Ketä tarvitaan mukaan ja mihin tarvitaan apua?	Miten teko vaikuttaa päästöihin?
1				
2				
3				

11. Nykytilasta kohti visiota - Teemakohtaiset tavoitteet

Täyttäkää nyt teemoittain tavoitteet eri aikaväleille valitsemienne tekojen pohjalta. Voitte määritellä tavoitteet ensin yleisellä tasolla (esim. kouluun pyöräilevien määrä lisääntyy nykyisestä 20% ensimmäisellä aikavälillä) ja asettaa halutessanne lisäksi päästövähennystavoiteprosentit. Päättäkää lisäksi, miten mittaatte tekojen toteutumista eli onnistumista.

Teema	Tavoitteet, lyhyt aikaväli: 2023-2024	Tavoitteet, keskipitkä aikaväli: 2024-2026	Tavoitteet, pitkä aikaväli: 2026-2030	Mittarit – miten mittaamme onnistumista?
Ruoka				
Liike				

Infra				
Asenne				

12. Meidän ja muiden seuraavat askeleet. Mitä koulussa ja sen ympärillä pitää tapahtua, että hiilineutraalisuus on saavutettu koko koulun voimin vuonna 2030? Miten saamme esimerkiksi valitsemamme toimet osaksi vuosisuunnitelmaa, yhteiskehittämistä ja resursointia?

IV: YHTEINEN REITTI

Lopuksi kirjatkaa ylös, kuinka olette osallistuneet muuta kouluyhteisöä reittien laatimiseen.

Millä tavalla kouluyhteisöänne on osallistettu reittien suunnitteluun? Valitkaa seuraavista tai kirjatkaa tarkennuksia ja muita osallistamistapoja.

- ☐ Tilaisuus (koulutus, työpaja, veso-päivä ym.) opettajille
- ☐ Tilaisuus (oppitunti, työpaja ym.) opiskelijoille
- ☐ Tilaisuus muulle henkilökunnalle
- ☐ Yhteinen tilaisuus
- ☐ Erätauco-keskustelu
- ☐ Ohjeistus esim. Wilmassa
- ☐ Tietoa perehdytyskansiassa

Muita osallistamistapoja tai tarkennuksia koulun reittien suunnitteluun:

Miten viestitte reiteistä muille? Koulumme reitit on:

☐ lisätty Koulun Tiekartta -palveluun

☐ nähtävillä kotisivuillamme

☐ esillä koulussamme

Tarkennuksia tai muita viestimiskanavia:

Kiitos! Seuraavassa merkissä pääsette laatimaan koulunne nykytilan, reitit ja vision yhdistävä tiekartan sekä analysoimaan, miten prosessi kokonaisuudessaan sujui.

